

Sárospataki

Ifjúsági Közlöny

Főszerkesztő:

Matusz János

Társzerkesztők

Győr Imre és Illyés Bertalan

Felolvasó szerkesztő:

Kriston Antal

TARTALOM :

M.: Viradat. — Szigethy F.: Levél Patakra. (vers.) — Kiss G.: Az én kettős énem. — Kriston L.: A vétkem; Csöndes éjszakán... (versek). — Szabó Andor: A legatio története. — Szendrey L.: Szerenád. — Néked szól. Melancholia. (versek). — Kriston A.: A fekete gárda históriájából. — Tarkaságok. — Szendrey László: Szegény öreg diák...! (vers.) — Egyleti élet. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek — Hirdetések.

Kiadóhivatali főnök: Kiss Pál. — Kiadja: a „Főiskolai Ifjúsági Egyesület.”

Megjelenik július és augusztus kivételével havonta egyszer

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sárospatak. Kollégium.

Előfizetés

egész évre 5 kor.

XXXIV. évfolyam.

3—4. szám.

1917 nov.—dec.

A főiskolai könyvkereskedésben bárhol megjelent könyvek eredeti bolti árban kaphatók.

Raktáron: Jogi, theologiai, szépirodalmi, imakönyvek és ifjúsági iratok. Írószerek, levélpapírok, hegedü-kellékek, festészeti és fényképészeti cikkek jutányos áron kaphatók. — Vidéki megrendeléseket azonnal elintézzük.

Főiskolai könyvkereskedés és könyvkötészeti kezelőség. Sárospatak.

Nagy választék képeslapokban, hetenkint ujdonság!
Háborus iratok. Térképek.

A **„Központ”**

vendégloóban

minden, ami jó. kapható. Kőbányai sörök, izletes ételek, különféle villásreggelik, kitűnő zaclik jó borok. Ezenkívül elvállal bankettek rendezését, bálokban ételek és italok szolgáltatását s jó, tiszta kiszolgálásról gondoskodik

Klein Ábrahám,

a „Központ” tulajdonosa.

S HA NINCS STENDIG S.

pontosan járó órája, keresse meg
órás és ékszerész sárospataki üzletét, mely a legmegbízhatóbb bevásárlási forrás. — Zseb és ébresztő órák, arany ezüst és szíj láncok, mindennemű ékszerek a legnagyobb választékban kaphatók. — Villanylámpák a legkülönfélébb kivitelben, 6 óráig égő elem csak 50 fill. Becserél s javít órákat két évi jótállással.

NYOMTATVÁNYOK

ugymint
heti és havi folyó-
iratok, üzleti nyomtatványok,
levélpapírok, borítékok, névjegyek,
stb. stb. a legmodernebb kivitelben
készülnek a Reform Főiskolai
nyomdában Sárospatakon.

Hentes

üzletem szerda és péntek kivételével a hétnek többi napján nyitva. Friss hentesárúk állandóan kaphatók.

A fogyasztóközönség szives pártfogását kérem és vagyok tisztelettel
Sviatkó János.

Sárospataki
Ifjusági Közlöny

XXXIV. évfolyam.

3-4. szám.

1917. nov.—dec.

Főszerkesztő:

Matusz János

Társzerkesztők:

Győr Imre és Illyés Bertalan

Felelős szerkesztő

Kriston Antal

VIRADAT.

Mindenki érzi, hogy az egész világon bizonyos mámor ömlik el, érzi, hogy a béke kelő napjának első sugarai már szétlőveltek és bearanyozzák a sziveket mindenütt, ahová esnek. Melegségük olvasztani kezdi a jeget, enyhíteni a hűvösséget, mit a háború szült. Mert hiszen tagadhatatlan, hogy még a legédesebb reménységeket tápláló szívek is úgy érezték e háborút, mint hatalmas jégtakarót, mely elfedi szemünk előtt az isteni gondviselés életadó napját és a sötétség karjaiba dob bennünket, ahol mind erősebben éreztük, hogy a gondviselő, védő kar helyett bűn, a hideg halál egyre fojtogatóbban ölel magához s egyre közelebb visz bennünket a megsemmisülés felé. Reményvesztetten, tájékozatlanul állottunk a sötétben s már-már éreztük, hogy lelkünket a bűn elszakította Istentől s magára hagyatva kezd elfásúlni, kihűlni.

De ime, mikor már veszve hittünk mindent, akkor egyszerre, mintegy varázsütésre érezzük, hogy van valami erő, mely megragadja az embert, megfogja kezét s kezdi vezetni, mely életet, új erőt önt a dermedt tagokba, felébreszti a szunnyadó embert, elrebbenti szeme előtt a fátyolt s az ember látja bűnének irtózatossá voltát, érzi, hogy idegen területen van, érzi, hogy rá nézve csak az az élet, ha visszatér Istenhez.

Igen! Isten megmutatta nekünk a bűn irtóztató voltát, hogy elrettentsen bennünket attól s magához térítsen. Hiába való már a sátánnak minden erőlködése, egyre fogy lába alól a talaj, mindinkább kiszabadulunk karjaiból s az a sok életerő, melyet még meg akart emészteni, nem az ő, hanem Isten dicsőségének növelésére fog fordíttatni. Hiába próbálja, nem tudja megakasztani, hogy az isteni gondviselő szeretet napja új életet fakasszon.

Igen! melege áthat mindent s az alvó magvak dagadni, duzzadni kezdenek.

Indul az élet mindenütt. Érezzük, hogy lelkünket is megragadja az élet ereje s valami megnevezhetetlen mámorral tölti el. Ha csüggedés, félelem, kétségbeesés vett erőt rajtunk valamikor, most, mikor feltűnt szemünk előtt az első olajág, annál nagyobb a remény, a bizalom, az öröm, annál erősebb az elhatározás, hogy legyünk mi is a magyar hazának, a magyarok Istenének rettenthetlen katonái; nem ott, ahol a halál tartja aratását és százezreket tarol le s rak keresztbe, hanem ott, ahol ahol az ős ellenség: a bűn ellen kell harcolnunk, hol Isten országa határait kell védenünk, terjesztenünk.

Igen, azt érezzük mi, hogy arra vagyunk elkötelezve, hogy éljünk Isten dicsőségére.

M.

LEVÉL PATAKRA.

Eljött hozzám az újságtok, fiúk
 S a nekem szóló rövid üzenet, —
 Válaszúl hát e pár soros levélben
 Valamit nektek én is üzenek.

Azt írtátok pár szemrehányó szóval,
 Bár szeretettel emlékezve rám,
 Hogy hát mégis felejt a vén diák már
 S nem is gondol a múlt időkre tán!

Dehogy felejt, dehogy! Fiúk, a lelkem
 Elemlékezve most is visszajár
 S még feltűnik nekem sokszor naponta
 A Kollégium s a Rákóczi-vár.

S a kedves emlékü diákszobákba
 El-elnézek s a lelkem ott marad
 Beszélgetésre hosszasan is néha:
 Az emlékek ott fogva tartanak . . .

Dehát mióta egyszer elköszöntünk,
 Hogy búcsút mondott néhány vén diák,
 Fiúk, azóta más lett kinn az élet
 És nagyot fordúlt nekünk a világ.

Diákcarcunk komollyá lett azóta,
 Habár a szívünk, vérünk fiatal
 S az álmokat is abbahagyjuk lassan
 S nem jól esik itt mindig már a dal.

Az emlékeknek ez a másik élet
 Nem enged a szívünkbe sok helyet — —
 És épp azért most ünnep itt ez óra,
 Hogy titeket én köszönhettelek.

Borsodgeszt.

Szigethy Ferenc,
 s. lelkész.

AZ ÉN KETTES ÉNEM.

Írta: HEGYALJAI KISS GÉZA.

Kiss Géza ref. lelkész barátomnak küldöm (Kákics, Baranya-megye) kartársi szeretettel.

Nem is tudom, meséltem-e már neked, angyali türelmű Olvasóm, hogy én tulajdonképen két példányban jelentem meg. Hiszen magában véve ez nem volna baj. A baj ott kezdődik, hogy veszedelmesen igazá lett egyik bölcs professzoromnak, aki még gubókoromban megjövendölte, hogy van bennem valami *viszketeg*, ami nem enged megmaradni más, becsületes halandók sorában, de űz, hajt, kerget felfelé — ad astra. Én ezen nem nagyon csodálkoztam, már akkor fel volt találva a repülőgép, hát, gondoltam, a jövőbe látó öreg úr pilótának szánt, amire lidérctermetem valóban prodesztinálnak látszott. Bizony csalódtam. Én még csak hagyján, de te kedves Olvasóm — kegyetlenül. Mert felsemelkedtem ugyan a magasabb régiókba, de nem azért, hogy valami újszabású madárgéppel öregbítsem az aviatika dicsőségét, hanem sokkal inkább azért, hogy néhány száz emészthetetlen verssel keserítsem meg a boldogtalan emberiséget. Prométheusz akartam lenni. Le akartam hozni a mennyei tüzet. Csakhogy elkéstem. Tűz már volt a földön és igyekezett elemészteni rémes rímszerzeményeimet. Csak a korom maradt meg utána, mely letörölhetetlenül ülepedett rá a közvéleményre, amely előtt ifjúkori vétkeim örökre befeketítettek és többé víz se moshatja le rólam a poéta nevet. Ezen annyira elkeseredtem, hogy — Isten bocsássa meg — már véremmel akartam lemosni a gyalázatot, mit rákentek nevemre a rosz verseim századai.

A Gondviselésnek azonban mentőgondolata akadt számomra. Valamelyik lapban felfedeztem nevem alatt egy verset, amit azonban — Isten látja lelkemet — nem én írtam.

Meg voltam mentve.

Ettől fogva nyugodtan vétkezhettem; — volt már bűnbak, aki viselje rosz verseim átkát. Költséget és fáradságot nem kimélve, kinyomoztam a nevemmel azonos név alatt megjelent vers értelmi szerzőjét. Egy pápai diák volt —

szegényfeje. Ettől fogva készen voltam a felelettel, ha ellmerő vagy fenyegető interpellációkkal támadtak felebarátaim a múltakért már eléggé megbünhődött csekélységem ellen. „Maga írta azt a szép verset?“ . . . — Igen! rebegtem a szerénységtől alig hallhatóan. Ha pedig az ajkak gúnyos fodrozódásából, a szemek nyilazó villámaiból az ellenkező hatást lehetett kivenni, akkor előkelő hidegvérrel igazoltam alibimet — hivatkozással pápai druzsámra.

Igen sok borsot törhettem már az orra alá, mert halottam hibről, hogy erősen vágyott megismerésemre. Nekem persze nagyszerű okaim voltak, hogy a találkozásnak még a lehetőségét is kitoljam, legalább is földi életem határán túlra (mert a mennyben ha találkozunk is, ott már hihetőleg az örök megbocsátás talaján fogunk állani). Egyelőre ugyan nem igen féltém a találkától, mert jó egynehány mértföldnyi tisztas távolság választott el tőle Igen ám! de arra nem számítottam, hogy neki is lehet olyan csavargó természete, mint nekem és így még a földi térsegeken találkozunk kellett. Persze csakis úgy, hogy én előre semmit sem sejtettem.

Odalent jártam akkor a Duna mentén. Csokonai Lillájának a házat és sírját akartam meglátogatni Dunaalmáson. Korán reggelre volt tervezve az indulás és én meglehetősen korán nyugvóra tértem. Az igazak álmát akartam aludni, de Igen nehezen ment. Mert fekvőhelyem csak hóbortos nagyzással volt ágynak nevezhető. Ágynak ugyan ágy volt, de olyan értelemben, mint a koporsó. A katonanóták virágtalan nyelve nemes egyszerűséggel, reccsenő mivoltát ridegen feltáró hangutánzó szóval priccsnek nevezi. Nem a formáját kifogásoltam én a nyugvóhelyemnek, (Álmodtam én már édesen, valamelyik hazai váróteremben, puszta deszkán is, ahol a derékaljat csupán egy savanyúvízes plakát képviselte!) — de az bosszantott, hogy ha már egyszer nem a mezítelen földön hál az ember, hanem szalmazsákon, akkor mért akar az mindenáron keményebb lenni a diófadeszkánál. T. i. — katonai előírás szerint egész frissen tömött kaszárnyai szalmazsákkal kedveskedett a túristaszálló vezetősége. Épen Heinére gondoltam, hogy ha ilyen kemény lett volna a „matrac sír“-ja, akkor aligha húzta volna ki benne a nyolc esztendő! — mikor nevémet

harsogva benyomúl egy sereg pápai diák, élén egy komoly, barna fiúval.

Tódúlnak egyenesen az én ágyam köré.

— Szent Isten, mit akarnak ezek? — tépelődtem magamban. Talán köröznek valamiért? Vagy sohase láttak még *ingyen* ilyen vékony embert, amilyen én vagyok neglizsében? . . .

De a barna fiú már meg is áll előttem és a bemutatkozásnál egyszerre esik le ajkunkról ez a három tisztán érthető szó:

— Kiss Géza vagyok.

Első pillanatban Goethére szaladt a gondolatom, aki egy mámoros alkonyaton önmagával találkozott s azt hittem, valami csélcsap álomtündér akarja elplagizálni az olimposzi költő gondolatát, de erre a szóra *költő*, egyszerre szívembe sajdúlt a való. Jaj nekem! Ez most eljött számon kérni a visszaéléseket, melyeket az ő nevével követtem el az ő személye ellen, kompromittáló verseimmel.

Nem tudtam hirtelen, mitévő legyek.

Elosonni már nem lehetett, mert úgy jártam, mint a a karádi farkas. Az is akkor kapta észbe, hova jutott, mikor már körülfogták a vasvillások. Haboztam: javulást ígérve kérjek-e bocsánatot druszámtól (aki már akkor akadémiai magasságban trónolt, holott szerény magam még csak a gimnáziumi padok közt bukdácsoltam!) vagy diákos agyafúrtsággal adjam az ártatlant? — mire a barna fiú, akinek még fehér mellényét is feketének láttam (pedig tiszta volt), vállamra tette a kezét (jaj, mondok, most kirázza belőlem a lelket!) és . . .

. . . És meleg lírai hangon mondta:

— Szerettelek volna már ismerni, pajtás, mert úgy te írtad azt a pályadijas buzdító beszédet, amely egyszerre jelent meg a *Szövétnek*-ben az én márciusi ódámval?!

Meglepetésemben és meghatottságomban nem tudtam szóhoz jutni. Hát ez nem azért jött, hogy szomrehányásokkal halmozzon el a sikertelen versekért, melyekkel az ő nimbuszának komolyan árthattam, de azért, hogy osztozzék velem a dicsőségben, melyből a prózai műveim első zsengéje nekem is juttatott egy csipetnyit?! Mondhatom, azóta igaz barátsággal kezdtem ragaszkodni hozzá és másnap a

dunamenti fehér nyírfák suttogásukat visszafojtva gyönyörködtek két álmatag ikerlélek testvéri egybekapcsoltságán.

Életpályát is közöset választottunk. Viribus unitis fogyasztjuk a kálvini papság és magyar poétaság jobb jövővel biztató kenyerét. A druzsám, mint tüzes prédikátor, hazafias elbeszélő és bölcselmi lírikus, egyre fényesebb jelentőséghez jut. A jövő ködéből már kezdenek kidomborodni szobrának határozott konturjai. Én pedig igyekszem nyomdokaiba lépni. Engem se fognak egykönnyen elfelejteni. Valami csalhatatlan ösztön azt sugja, hogy nekem is lesz szobrom. Csakhogy nem pengő ércből, de — elrettentő például! — működésem értékét híven szimbolizáló légüres makaroniból, talapzatán eme vészes szatírájú felírral: Jaj annak, aki rossz verseket ír!

Szentül megfogadtam ugyan, hogy nem írok többé verset, de hát ki tudja, igaz lesz-e? . . . Ennek a járványnak a szérumát még nem találták fel késlekedő tudósaink. Különben: sebj! Ha valami affélét találnék írni, — rákenem a szellemi ikertestvéremre.

Lám, mire jó nekem az én kettes énem?!

A VÉTKEM.

A szolgálagra nem születtem én,
Talpak nyalása nem mesterségem.
Görbe úton sohse jártam
Nem is akarok! Ime a vétkem!

Nem hizelegtem apró kegyekért,
Nem is lesz soha kenyerem nékem!
Szegény vagyok bár, koldus leszek t'án!
De föl nem adom soha a vétkem!

Kriston Lajos
tűzérőnkéntes.

CSONDES ÉJSZAKÁKON. .

Csendes éjszakákon valami azt súgja,
 Nem sokáig élek,
 Hogy a sírom közel, —
 S tova száll a lélek . . .
 Merre visz az útja ?!
 Hogy a sírom messze
 Idegen föld lesz e ?
 Ki tudja ? . . . Ki tudja ? . . .

Csendes éjszakákon azt súgja az álom,
 Pár rövid nap után
 Szállok a sereggel
 Komor hadak útján :
 S ott lesz a halálom.

 Szabad-é elmenni ?!
 Csöndben megpihenni ?!
 Ki tudja ? . . . Ki tudja ? . . .

Csendes éjszakákon valami azt súgja,
 Igaz lesz az álom.
 Elvérzik a szívem
 Duló nagy csatákon . . .

 Mikor gyilkos tüzzel
 Egy fél világ tüzel,
 A golyó átfutja.

Mesemondó álom, lázas éjbe való !
 Nem hiszek én neked !
 Csöndben megpihennem
 Nem szabad, nem lehet . . .
 A hirre egy anyó
 Szíve meghasadna,
 Hogy elesett fia,
 Legkisebbik fia.

Kriston Lajos,
 tüzerönkéntes.

A LEGÁCIÓ TÖRTÉNETE.

Irta: Szabó Andor.

6.

A II. Józsefhez intézett s az előzőekben röviden ismertetett feliratot fényes küldöttség viszi fel Bécsbe, hogy az uralkodó személyes jóindulatát az ügy érdekeiben kikérje és őt a Helytartó-tanács rendeletének megváltoztatására bírja.

Érdekes és részleteiben megkapó az a jelentés, melyet e küldöttség útjának eredményéről tesz a tiszáninneri egyházkerületnek Vay István, a pataki iskola akkori főgondnoka, és korának a prot. ügyek védelmezése terén egyik kiváló vezérférfia. Híven tükrözi vissza ezen tudósítás az uralkodónak az ügyre vonatkozó téves felfogását, ami egészen érthető, hisz a Helytartó-tanácsnak érdekében állott a kérdést komis világításba helyezni és a császárt a dolog mibenlétét illetőleg tendenciózusan informálni. De látjuk egyúttal a „*Tanulmányi Bizottság*“ elfogúltságát is, melynek határozott célja a legációnak mint intézménynek egyszersmindenkorra való eltörlése.

A feliratot vivő küldöttség — Vay előadása szerint — az 1785. év február havának 8-ik napján érkezett Bécsbe, azonban csak március 7-én juthatott az uralkodó elé közbejött akadályok miatt. A csaknem egy hónapi időközt aztán arra használják fel, hogy a folyamodvány egyes erősebben hangzó tételein és kifejezésein simításokat eszközöljenek.

A császár március 7-én fogadja a küldöttséget, melynek vezetője, Vay István röviden előterjeszti küldetésük célját, mire az uralkodó közbevetőleg azon megjegyzést teszi, hogy az ügy a Tanulmányi Bizottsághoz tartozik. Vay erre megmagyarázza a dolog mibenlétét, azt mondván, hogy a helytartó tanács felterjesztése folytán a pataki és debreceni iskola növendékei eltiltattak a rég idő gyakorlatban levő iskolai jótételek látogatásától s ezzel kapcsolatban a részükre adományozni szokott jótétemények elfogadásától, ami különben teljesen érthetetlen, mert a jószívű adakozás annál inkább megbecsülendő, miután ez az emberi tulajdonjog szentségén alapszik. A császár itt ismét kérdést tesz fel: Nemde ezen gyűjtési mód olyan, aminőt a kapucinusok szoktak követni, kik házról-házra járván, az embereket a jótéteményre mintegy erőltetik? A küldöttség nyomban megadja a kellő fel-

világosítást a két dolog különbözőségéről. A legációba menő ifjak nem járnak házról házra, küszöbről-küszöbre, hanem csupán a jótévedőkhöz és a lelkészekhez, nem akarván terhére lenni az adózó népnek; mert bár az egyes gyülekezetek maguk is szoktak egyetemlegesen valamit adni, az olyan csekély összeg, hogy egy-egy családra nem esik több egy polturánál. Az uralkodó erre megjegyzi, miszerint ezen eljárást jól ismeri. „Szoktak ugye ide s tova járni és az ablakok alatt énekelni, mely alkalommal adnak nekik valamit?“ Erre ismételten előterjesztik véleményüket, melynek kapcsán kimutatják a tanulók látogatásának egészen más természetű voltát. Ezek a tanáraik által kiadott megbízó levelekkel ellátva szoktak kimenni a jótévedőkhöz és a lelkészekhez, akiknél tisztelegvén, mintegy értésére adják a gyülekezetnek, hogy jelen vannak mindazok számára, akik az iskolai szükségletekre valamit adni akarnak. Ezen kiküldetések alkalmával egyúttal a lelkészeken is segítenek, végezvén helyettük az istentiszteletet, ami által magukat a szónoklásban gyakorolván, előkészülnek leendő élethivatásukra. „Igen — jegyzé meg az uralkodó — ezek a tanulóifjak keresztülkaszul járván az országban, elmennek még Tolnamegyébe is, pedig ez a pataki iskolától nagyon távol van!“ Majd áttér arra, hogy a teológiai fakultás fenntartásánál állandó alapra volna szükség, melynek birtokában feleslegessé válnék a külföldi tanulmányút, hol sokszor többet költenek és több rosszat, mint jót tanulnak!

Mindezen ellenvetésekre megadják aztán a küldöttek a helyes magyarázatot. A császár ama nyilatkozattal bocsátja el őket, miszerint a dolgok állása felől részletesebben fogja magát informáltatni. Hogy kik által, erről nem nyilatkozik, az elmondottak után azonban nem szenved kétséget, hogy ezen tényezők a Tanulmányi Bizottság tagjai lesznek.

Igy okoskodván a küldöttség tagjai, elhatározzák, hogy mindazoknál látogatást tesznek, akik előtt az ügy minden bizonnyal meg fog fordulni.

Először is *báró Wan Svieten*-hez, a Tanulmányi Bizottság elnökéhez mennek, miután a kancellár nem hajlandó őket mindjárt fogadni. Előadván a legáció fenntartására vonatkozó kérelmüket, a báró az ünneprejárást nagy idővesztegetésnek minősíti s egyúttal az erkölcsi élet megrom-

lására vezető eszköznek jelenti ki. Szavainak igazolására felemlíti a kolduló barátok példáját, akik „elmerülvén a szemtelenségben, sokkal többet csálnak ki, mint azt az ember ethihetné.” Sokkal többre vezetne és illendőbb is lenne szerinte a szegénysorsúak számára ösztöndíjat, vagy másféle pénzösszeget szerezni és összerakni, mint a kijárás (tinnepre járás) által hozzászokni az emberi gyarlóságához és erőtelenységhez, amit aztán soha többé nem lehet levetkezni. Hiába vitatták a küldöttség tagjai a maguk igazát, sehogy sem lehetett Wan Svietent nézete megváltoztatására bírni. Azt ajánlja nekik, hogy lelkesítsék maguk a papok a népet adakozásra az iskola javára, ezzel sokkal többre fognak menni, mint a tanulók magukhoz való citálásával. Végül pedig egészen nyíltan megmondá, hogy határozott szándéka magát az uralkodót is rábírní a legáció végleges eltörlésére; „ajánlom azért, — jegyzé meg mosolyogva — jó lesz előre gondoskodni a tanulók ideiglenes ellátásáról.“

A Tanúlmányi Bizottság elnöke tehát határozott ellen-szenvvel viseltetik az ünnepre járás intézménye iránt s az ezen ügyben remélt támogatása semminek bizonyult.

Még ugyanazon napon látogatást tesznek *Okolicsányi* püspöknél, aki szintén nem lévén barátja a legáció ügyének, azt koldulásnak minősíti s a közbevetett megjegyzésekre azt mondja: most már tudom, hogy miben áll a dolog. Nem sok biztatás ez részéről sem.

Március 11-én *Páffy Károly* kancellár fogadja őket, aki már barátságosabb hangon diskurál velük s megígéri ügyük támogatását.

Ez alkalommal látogatják meg az erdélyi magyar alkancellárt *Bánffy Györgyöt* is kinek szintén elmondják jövetelük célját. Áttérve a legáció kérdésére, azon nyilatkozatukra, hogy a jóltevők maguk kívánják a tanulóifjak látogatását és az iskola javára szánt adományok személyes átvételét, azt a kérdést intézi hozzájuk, miért nem küldik be maguk ezen adományokat? Válaszul erre az, hogy ilyenformán jóval csekélyebb összegre rúgna az iskola javára szánt jótétemény, mely nem fedezné a legszükségesebb kiadásokat sem. Itt hivatkozik az alkancellár is a szerzetesek gyűjtési akciójára, amit Ő Felsége határozottan eltiltott, ennél fogva nem fogja engedélvezni a tanulók által eszközölt

gyűjtést sem. Erre a küldöttek is megteszik a két dolog különbözőségére vonatkozó észrevételeiket, ismerletve a tanulók részéről való gyűjtés természetének eltérő sajátosságait. Azt kérdezte továbbá az alkancellár, hogy hány iskolájuk van a heivét vallástételt követőknek, melyeket ily módon kell fenntartani? Kettő. — felelték — a debreceni és a sárospataki Igen — válaszolá — én azonban láttam Erdélyben losonci diákok is, hozzá még a szászok is Erdélyben ily módon tartják fenn az ő tanulóikat. De mir ez ottan meg van tiltva s hasonló kérelmüknek nem adunk helyet.

A sikertelenség jegyében folyt le ezen kihallgatás is. Az alkancellár minden biztató ígéret nélkül bocsátja el őket.

Meglátogatnak még három tanulmányi bizottsági előadót; végül is kétes reményekkel távoznak el Bécsből. A legáció ügyének kedvező elintézését — tekintettel az e tárgyban fölöttes tényezők nyilatkozataira — nem igen remélhették. Egyedül az uralkodó igazságszeretete és fenkölt gondolkodása változtathatta volna meg az eltörlésre kárhóztatott intézmény sorsát.

És ez be is következett.

Rövidesen, még ugyanazon évben leérkezett a királyi rendelet, melyben az u alkodó — környezete ellenzése dacára — megengedi, hogy a debreceni és sárospataki diákok jóltevőiket ezután is felkeressék, tőlük szeretetadományokat fogadhassanak el, — egyszóval az ünneprejárás királyi engedéllyel biztosítatik.

Így végződik ez iskolákra nézve teljes sikerrel a Helytartó-tanács megszüntetést javasoló véleménye elleni küzdelem.

(Folytatása következik.)

SZERENÁD.

(Naiv rajzocska.)

I.

Már az utolsó mendikások lépteit is rég elnyelte a sötét őszi est, mikor a konviktus nagy sárga ajtói újra kitérültek s kilépett az őszi sötétségbe három szivarozó öregdiák. Kiléptek az ajtón, karjukra akasztották a botot, felhajtották a fekete theologus-kabát vékonyka gallérját s aztán zsebre dugott kézzel bandukoltak.

Az őszi est feketén borúlt rá a kis diákvároska visszhangos utcáira s a hold felhőkön áttörő, sárga, reszkető sugára csak nagyon halvány, sejtelmes szürkeséget árasztott, melyből feketén, mogorván bontakoztak ki az öreg iskola halvány konturjai. Az utca néptelen volt már, csak messziről hallatszott még egy-egy kapúcsapódás. A szűk, kis diák, szobákban, — ahol annyi édes álom siratódik el, — már kezdtek gyuladozni a gyertyák s sárgán lobogó fényük a repedezett ablakokon megtörve reszketett ki az utcára. A hold néha-néha kibújt a felhők mögül s ilyenkor ezüstös fényében megvillant a kálvinista torony új cinbádog teteje s távolabbról a szelid őszi szélben bókoló, kopasz fák halvány árnyai mutatkoztak. Az iskolakert fái szomorúan zúgtak, a vár felől közeledő lépések kongását hozta a szél. A fiúk felneszeltek. Arra fellé irányították lépteiket s mintegy vezényszóra halk pianoban dúdolni kezdtek valami szivetszomorító, kesergő kuruc nótát. A templomközből egy nyurga alak toppant elibük:

— Szervusztok, fiúk!

— Szervusz! te vagy az, Bandi? — szólt rá Góré Döme.

— Én, — szólt Nagy Bandi, mert ő volt az, az öreg iskola legnyurgább diákja. — Hát nachtolunk-e, fiúk?

— Persze, hogy nachtolunk!

— Elhoztátok a hegedűket?

— El, — dördült meg hátul a Rajz Miklós basszusa s már pengetni is kezdte a hóna alatt szorongatott hegedűt.

— Hát igazán köszönöm a szivességet, fiúk! Nagyon örülnék, ha sikerülne.

— Hát annyira tetszik a Marcsa, Bandikám?

Nagy Bandi nem szólt semmit, csak bele sóhajtott az jészakába s aztán csendes, monoton hangon kezdte szavalni:

Itt van az ideje az őszi szeleknek,
Sárgúlt falevelek lassan leperegnek
Sárgúlt falevelek befedik az útát
Szép muzsikaszóval siratom a múltat
Hejh! muzsikaszóval,
Szép szomorúval
Siratgatom a kacagós múltat.

— Meg aztán Őt is, fiúcskák, tette hozzá prózában.

— Pedig nincs értelme!

— Hisz', látod, ép' ez a bolondság! Nincs értelme, mert inkább szeret, mint nem s így inkább örülnöm kel-
lene, mint sírni, de azért néha mégis sírok. Különösen, ha
csepergős délutánokon bever a hulló köd a tanyámra, mi-
kor magamra maradok s a nyomoruságos diákládán végig
vágódva kezdem bámúlni a kályhának a mestergerendán
vibráló sápadt fényét, mikor minden olyan őszi körülöttem,
akkor különösen el fog az érzés s siratni valónak találok
az egész életet, ezt az egész diáknymoruságot, ami olyan
édes s néha mégis úgy fáj, hogy könny gyűlik a szemembe
tőle. Ilyenkor aztán eszembe jut Ő, eszembe jut, hogy ősz
van, hogy elmúlik minden, hogy elmúlik ez a szerelem is,
ami talán gyerekes bolondság, de engem nagyon boldoggá
tesz. És mondom fiúcskák, ilyenkor elborúl előttem az egész
világ, nem látok semmit, csak egy sötét küzdelmes jövőt
és ilyenkor sírásra hajlik a kedvem, könny gyűlik a sze-
membe s nagyon, de nagyon szeretnék hangosan zokogni.

Nagy Bandi elhallgatott. A fiúk is szótlanul ballagtak
mellette. Talán őket is elfogta az érzés, hiszen mindenik-
nek megvolt a maga „Marcsája“, akihez megírták a ma-
guk kis, rajongó versecskéiket, akit álmukban csókoltak, s
akinek az aranyos mosolya meg a csengő kacagása fényt
derített a lelkükben, mikor eszükbe jutott az ősz s feketé-
nek látták a világot . . . Hagyták hát beszélni Nagy Ban-
dit s mikor az utca szögletéről elibük villant a Marcsáék
holdvilágtól beragyogott háza, hát talán mindnyájan azt

gondolták, hogy úgy fogják húzni, de úgy, hogy talán még Bárdi tanár úr is sírva hallgatná, akinek pedig — tudvalevőleg — nincs zenei hallása . . .

— Mert nagyon, de nagyon szeretem s épen ezért kérlek, hogy szépen húzzátok fiúk!

— Ne félj pajtás — szólt Góré Döme s megállott a Marcsa csipkefüggönyös ablaka alatt.

. . . Tiszta holdvilágos őszi éj volt, az ég kitisztult s felhőtlenül, kéken mosolygott le a fiúkra, az iskolakertben biztatóan zúgtak a fenyők, a toronyóra tompán tizet kongott s mikor az ércharangnak utolsó zengése is elhalt, keserű vágyódással sírt bele a csendes őszi éjszakába három hegedűhúr . . .

II.

A Marcsa édes babaarca, ami úgy megbabonázta a szegény Nagy Bandit s ami eddig olyan komolyan pihent a fehér csipkepárnán, egyszerre csak mosolyogni kezdett. A Marcsa álmodott. Álmodott és ezért mosolygott olyan édesen, de olyan édesen, hogy Nagy Bandinak a szive is megszakadt volna talán a gyönyörüségtől, ha látta volna. De nem látta.

Mondom, a Marcsa álmodott. Azt álmodta, hogy ragyogó májusi nap van s ő egy szép virágos réten sétál, ahol csupa ibolyák, meg gyöngyvirágok nyílnak. Rózsa is volt sok, de vérpiros volt mind valahány. Ő csokorba köti a piros rózsát a fehér gyöngyvirággal s odaadja egy valakinek, akinek tisztí kardbojtos panganét diszeleg az oldalán s zászlósi rangjelzés van a gallérján. A zászlós úr boldogan köszöni a csokrot, szerelmes szavakat sugdos a fülebe s egyszer, mikor épen egy égő rózsabimbót akar feltűzni a csákójára, átkapja a derekát s megakarja őt csókolni. A Marcsa arca vérbe borúl, kezével tiltó mozdulatot tesz, de arcán már érzi a fiú lázas, forró leheletét . . . Már szinte érzi ajkán elcsattani a csókot, mikor a rózsabokorba megszólal a fülemüle. A zászlós arra fordul, Marcsa is arra néz, meglátja a fülemilét, de hirtelen úgy tetszik neki, mintha az a fülemile Nagy Bandi volna. Aztán mintha nem is egy, de három fülemile szólna. Aztán egy másodpercig nem hall semmit, felnyitja a szemét s látja, hogy

a szobájában van. Meghallja a muzsikaszót, eszébe jut az álma, a zászlós, elmaradt csók. Eszébe jut, hogy a muzsikaszó rontotta el az álmát, amiatt ébredt fel, azért nem kapta meg a csókot. Dühös lesz. Egy darabig hallgat, majd kellemetlen lesz neki a zene, fálnak fordul, fülére húzza a takarót. S aztán dühösen, csaknem sírva, magában többször számarának nevezi azt a „pimasz korhelyt“, aki ahelyett, hogy aludna, éjszakának idején, muzsikaszóval szórakozik az ő ablaka alatt.

III.

Az iskolaóra negyed tizenegyet kongott. Nagy Bandi az ágyra csapta a hegedűt s megölelte Góré Dömét:

— Gyönyörűen húztátok fiúk!

Odakünn lassanként felhőbe borúl az égbolt a hold lebukik a nyugati égen, vaksötétség üli meg a várost s a gyászba borúlt fekete éjszakában szomorú suhogással paskolja a háztetőket az őszi permeteg . . .

Szendrey László.

NÉKED SZÓL . . .

Mikor a kertben rózsák nyíltak
S együtt sétáltunk teveled:
Nem bántad, édes, hogy megszóltak,
Sem, hogy a világ nevetett . . .

Most, hogy a hársak lombja hervad
S hullnak a sárga levelek:
Nem bánod azt se ha meghalok,
Ha szívem érted meg reped.

MELANCHOLIA.

Szeretem az őszt, a hervadás idejét,
Mikor minden mulik, mikor minden hervad . . .
Mikor a megsárgult, kopaszodó fákról
Hulló levelek ide-oda hullnak.

Szeretem az őszt, az elmulás idejét,
Mikor a napnak is zokogás a fénye,
Vagy mikor hulló köd üli meg a várost
S temetési harang hangja száll az égre.

Szeretem ilyenkor a temetőt járni.
Könytelen sirással siratni magamat . . .
S nézni, kibékülve minden csalódással,
A sirokra hulló, bús őszi lombokat.

Szendrey László.

A FEKETE GÁRDA HISTÓRIÁJÁBÓL.

A fekete theologus-sereg nem bírt megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy itt csüngjön az Alma Máter édes emlőin, mikor a Kárpátok koszorujában meghordozták a véres kardot. Mert hisz akkor még 1914-et írtak. Ört-fort, alakúlt. Volt, kinek lázadt idegei nem bírták kivárni a csomó megoldását; kicsapódott a bibliás seregből s kardot ragadott. Az itthoniak pedig verték az indulót tovább s két ízben is már már szárnyán lebegett a csapat, mikor fizikai és finansziális ólomsúlyok leszállásra kényszerítették. Hanem egy jelentékeny töredék nem engedett mégsem a súlyoknak, vállalkozott azok elhordozására is. Így történt aztán, hogy az Anyaoskola — fájó szívvel bár — mégis kiadta e résznek a szabadságoló levelet a háború tartamára azzal a szülői intelemmel, hogy szolgálja hűségesen az emberiséget az egészségügy terén.

A kilenc tagból álló *fekete gárda*¹ (tagjainak száma később tizenkettőre szaporodott) febr. 1-én repült ki a fészekből. Magam is, ki egy valék a gárdisták között, szedtem, vettem, pakoltam. Majd a háziaktól, a jó barátoktól és ismerősöktől köszöntgettem el Búcsúzás alkalmával már szinte bosszantott az a momentán támadt vidámság, mellyel ki ki meg vált tőlem. Aki megölelt, nevetve ölelt meg, ki kezet szoritott, mosolyogva nézett utánnam Nem értettem, de nem is értem rá, mert siettem a délutáni félegyeshez. Vagy negyven lépéssel előttem pedig Duci bácsi (Halász) törtetett. Bosszankodásom éle rajta lágyult el. Araszos vállain egy-egy csikos pokróc, egyik kezében kosár, a másikban egy bőr táska, esernyőjét a hóna alatt szorongatta, a szájában is lehetett valami, de háttal volt felém. Innen is, onnan is hangzott feléje a kérdés: „Viszed a morzsákat is, Duci!”

Ugyanis volt neki egy saját szerzésű költeményes holmija a következő címmel: „Morzsák a diákasztalról!”

A fiúk nagy vidámsággal hahotáztak körül az állomáson:

¹ Csűry Miklós, Halász Ernő, Kósa Sz. Pál, Kovács Bertalan, Kovács László, Kriston Antal, Matusz János, Molnár Béla, Simon Zsigmond, Szabó Gyula. Egy-két nappal később jött Hadar Gyula és Szücs Zsigmond, majd Szabó Gyula, helyére Orosz Miklós.

„Éljen a jelvény! Éljen a keresztes!“ s hangosan ragadták le a hátamról egy papírból kivágott, nagy vörös keresztet.

Hanem a vonat késett. Késett először, másodszor és harmadszor is; úgy hogy a félegyesből kilences lett. Nem vagyunk babonások, de vissza már nem mentünk a városba. Találkozni azokkal újra, kiktől érzelmes búcsút vettünk, szürkíteni a dolgot. A várakozás idejét tehát enyhítettük óránként egy-egy bachuszi türelemcseppel a Náciban. Mikor a Nap utolsó pilláit is elnyelte a sötét, kitelepedtünk az állomás váróhelyiségére. Addig-meddig csilingelt a csengő, kongott-bongott a jelzőharang, míg egyszer befütyörészték nekünk is Szerencs, Miskolc felé.

* * *

Csaholva futott be velünk a véres szemű vasszörny a Tiszaira.¹

A vékonydongájú, szellős, jégvirágos villamos kocsi egy teljes negyedóraig döcögött-böcögött velünk a nagy köszénszagos Miskóciában. Hanem akkor aztán kiszálltunk. Kiszálltunk és megálltunk. Megálltunk és körülnéztünk. Körülnéztünk és gondoltunk valamit. Én azt gondoltam, hogy nem jó itt. Ugy éreztem, hogy hideg van. Az egész város, mint egy zordon, északi ballada. A tisztas távolban izzó gázégők körül mintha megfagyott volna a levegő. A komor, sötét épületek árnyékos falai csakúgy sugározták a hideget. Ha a lehúzott rollókra néztem, mintha hallottam volna berregésüket: brrr! . . .

— Utánnam! Fiúk! — Krug fel a vezérdaru, Duci bá. Egyedül ismerte a dürgést, ő járván itt közös ügyünkben pár nappal ezelőtt.

Becsapódtunk a színház melletti szűk utcába s lecsapódtunk a r. kath. gimnázium vörös frontja elé, melyen ott diszelgett egy téglalakú vászonponyván a fekete írás: „Miskolc T. H. J. F. V. hadiszükség-kórháza.“

Sokszor és hosszasan csengettünk. A kórház felettünk lévő, utcai ablaka mögül nehéz, hörgő haláltusa hallatszott. Végre megjelent a portás, mint egy kiöntött ürge s tudakozódni kezdett. Igaz, hogy semmit sem érthetett meg, de

¹ Miskolc egyik pályaudvarra.

az ajtó mégis csak megnyílt. Szapora léptekkel siettünk a kapus váriahelyén keresztül az első lépcsősorozathoz, mely felső szárnyas ajtóin át az első félemeletre vezetett. A széles lépcsőmezőségnek már a derekán törtettünk, mikor megnyílnak felettünk szeliden az ajtók s megjelenik a kórházi folyosó félhomályában egy sötét fátyolos, egyenruhás nőalak. Lábunk gyökeret vert a kemény kőlépcsőbe, mintha az ápolónők fejedelemasszonya előtt álltunk volna. Duci bácsi „üstökön ragadta az első alkalmat“ s nagy reverenciával szónokolni kezdett. A vége az lett, hogy most már csak aludni szeretnénk. A titokzatos hölgy hidegen és fenséggel intett s egyben kijelentette, hogy mindnyájunkat nem tud elszállásolni, ha csak két úr kórterembe nem száll. Végigborzongott rajtunk a hideg. A kórtermek félig nyitott ajtaján nehéz, kórházi levegő ömlött ki, nyögést, nyöszörgést, lázas beszédet, sóhajt hozva magával a hosszú, fűtött folyosóra, melynek túlsó végén egy lefátyolozott villanykörte árasztott gyér világosságot. Visszhangos és árnyékos . . . mintha az elköltözött hősök arnyai suhannának benne. Mindenki húzódozott a kórtermi szállástól, magam is fáztam. No, de ketten leszünk, — melegített tel a gondolat — s Pörci (Kovács L.) bajtársammal önként vállalkoztunk.

A többiek már szovelték,¹ mikor értésünkre adta a szép, vöröskeresztes hölgy, hogy biz' kettőnket sem tud egy teremben elhelyezni. Pörci öcsém vacogva helyeselte: „I . . . i . . . i . . . gen.“ Én a Kápolnába kerültem, hol könnyű betegek voltak, ő pedig az ABC valamelyik nagy betűje alá.

Nagy óvatosan kezdtem leőtözni a sötétben. Még a lélegzetem is visszatartottam s egy beteg mégis észrevett a közelben s megszólalt barátságosan:

— Honnan, Cimborá?

— Az öreg kádertől, Pajtás!

— Aztán hun meglegyen az?

— Sárosnagypatakon.

— Sárosnagypatakon . . . ? Sárosnagypatakon . . . ? —

ismételgette kérdő hangon.

Megmagyaráztam hát neki a különös nagy kádert. A kis öreg igen kellemesnek találta az éjféli társalgást s még

¹ Pataki diákspeciálítás: aludtak.

sokáig beszélgettünk. Többek között elmesélte, hogy reggelenkint egy csinos úrhölgyike, egy ügyvéd szép leánykája jár be a városból a Kápolna-kórterembe. Ha úgy néha elmarad, mindenki rosszabbul lesz.

A dolog szöveget ütött fejembe. Még nem is aludtam s már fel kellene kelni, ha azt akarom, hogy itt ne érjen. Már nem beszélgettünk, mégsem tudom elaludni; csak forogódtam. Forró volt az ágyam, mint egy tüzes katlan. Végre kifáradva az ébrenlét és álom között lévő kózsza, kuszált, elmosódott képek megnyitották előttem az álmok színes birodalmának kapuját.

* * *

Mire felébredtem, a fényesen kelő, februári nap már szeliden simogatta a kórterem fehér ruhás alakjait. Gyorsan, ahogy csak én tudok, ruhám után nyultam.

— Itt a mi drága kisasszonyunk! — kiáltja egy beteg boldogan.

S kívülről csakugyan valami kedves lánycsevegés halatszik. Majd felcseng pajzán, édes nevetéssel: „A viszontlátásra! Pá!” s megnyílik az ajtó bent a terem kis tündére. A betegek megtapsolják s megéltjenezik. Én meg takaróm alatt ravaszkodtam, adtam a szendergőt.

— Új betegünk van! — kiálja az én éjféli társalgóm rám mutatva.

A kis műkedvelő tüstént hozzám sietett egy lázmérővel s megállt az ágyam mellett. Tágra meresztettem apró szememet s bekapcsolódott tekintetem két nagy szürke szeme csodás világába. Nézett, néztem. Ő mosolygott. Kiolvastam a szemeiből, azt gondolta: Mit nem érdemel meg egy beteg hős, miért nem gyönyörködne.

— Magyar? — kérdez halkán, szeliden s felém hajolva elhelyezi a lázmérőt balfelől a szív iránt.

En még jobban néztem, mint aki tudja, hogy kiváltsága nemsokára lejár.

— Ruszki?

Most már mosolyogtam is. Úgy éreztem, hogy jó itt.

— Tetszik a helyzet a kis öregnek, — jelenti a mosolygó kis kedvenc a betegeknek, kiknek arcán tükröződött a helyzet érdekessége.

Majd hozzám fordítva ismét édes tekintetét, hatványozott kedvességgel kérdi:

— Co boli, kis Muszi!

Szivemre tettem a kezem s halkán suttogtam: „Es tut mir weh!“

— Ah! német ő!

— Jawohl! Kisztihand! Jawohl!

— Und wasfürein Regiment.

— Theologische Abteilung, oder der fekete gárda — mondám egy nehéz sóhajjal.

Mint egy rebbent őzike hordozta körül szépséges tekintetét s megpillantva fekete csukaszürkémet, szóló kokázzerem: egy felejthetetlenül csiklandó nevetéssel kifutott... A lázmérő pedig a 39 re szökött.

Miskolc, 1915. évi február hó 5 én.

Kriston Antal.

TARKASÁGOK.

RÉMZÜMMÖGÉSEK A JÉGRŐL.

(Homérosból)

Fújnak a téli szelek, már hangos a Bodrogi tájék
 S jégsíkon kavarog mind, kinek lába nem egy,
 Ott van a Görcs, a hitész s a kórus főhadonáza:
 Vékony a lába Kanócz s csúznak a jégen alá.
 Görcs tüzes észnek ura s inalázik hűlni a jégre,
 Hogy ki ne süsse fejét szikra mi benne tüzel.
 Vékony a lába Kanócz meg karral hadonázni tanulgat
 S közben orrahegyét nem hova kéne üti.
 Jégháton kecsesen sikamolnak a lenge leányok
 Is, hogy az embernek száll el a józan esze,
 Sött még a Bodrog a vén sem bírja a terhet, azédest
 S kéjtől olvatagon nyillik e jégen a lék.
 Így azután miután az hát ugy-e nem csoda hogy hát
 Tegnap is egy hajadon este magát be nyakig?

SZEGÉNY ÖREG-DIÁK . . . !

Hajdanában, danában,
 Illárom, haj!
 Egy szerelmes diáknak,
 Illárom, haj!
 Csókot ígért a lányka,
 Aki megbabonázta.
 Illárom, haj!!

Szegény diák megörült,
 Illárom, haj!
 Majdhogy égbe nem röpült,
 Illárom, haj!
 Mindig azt várta, leste,
 Mikor jó már az este?
 Illárom, haj!!

A nap leszált s jő az est,
 Illárom, haj!
 És a diák nem volt rest,
 Illárom, haj!
 Ott künn termett az útcán
 S várta, mikor jő a lány?!
 Illárom, haj!!

Csókolózni jó lehet!
 Illárom, haj!
 Gondolta a vén gyerek,
 Illárom, haj!
 S megtörülte a száját,
 Úgy várta a babáját.
 Illárom, haj!!

És a szíve dobogott,
 Illárom, haj!
 Mert a lány már kopogott,
 Illárom, haj!
 „Csókolom a kis kezét!“
 „Ah! már itt van? Jó estét!“
 Illárom, haj!!

„Itt a csók“ szólt a hamis,
 Illárom, haj!
 S kezébe nyom valamit,
 Illárom, haj!
 . . . Szegény diák majd meghótt
 Mert a bíz: egy tészta vólt,
 Illárom, haj!!

Szendrey László.

EGYLETI ÉLET.

A Főiskolai Ifjúsági Betegség-lyező-Egylet november 3-án tartotta alakuló gyűlését, dr. Kun Zoltán főiskolai orvos elnöklete alatt, melyen tisztikarát a következőképen alakította meg Tanárelnök: dr. Kun Zoltán; alelnök-pénztárnok hivatalból: Matusz János főiskolai szénior; jegyző: Kájel Mihály III. é. theol.; ellenőr: Györke István IV. é. theol. Bizottsági tagok: Kriston Antal IV. é. theol., Molnár Béla II. é. theol., Szendrey László I. é. theol., Lejko Elek I. é. joghallg., Magyar László, Sütő Kálmán VIII. oszt. gimn. tanulók, Páloczy Horváth Ödön, Kovács Pál VII. oszt. gimn. tanulók.

Az Akadémiai Ifjúsági Olvasó-Egylet is megalakult november 4-én Kiss Pál egyleti pénztárnok elnöklete alatt a következő tisztikarral: Ifj. elnök lett: Györke István IV. é. theol.; alelnök-ellenőr: Győr Imre IV. é. theol.; jegyző: Illyés Bertalan III. é. theol. Bizottsági tagok lettek: Hadar Gyula IV. é. theol., Cseh István III. é. theol., Dósa Gyula II. é. theol., Szendrey László I. é. theol., Lejko Elek I. é. joghallg. A könyvtárnoki és pénztárnoki állást a mult iskolai év záróközygyűlésén töltötte be az egylet, amikor is könyvtárnokká Kriston Antal, pénztárnokká pedig Kiss Pál IV. éves theológusokat választotta meg. Radácsi Györgynek, egyletünk édesatyjának a nyugalombavonulása új tanárelnök meghívása elé állította az egyletet. Mivel azonban érdemes öreg professzorunk egy élet által kipróbált, megáldott erejét továbbra is felajánlotta az anyaiskolának s az azt szíves-örömetst fogadta, mi is nagy sietéssel siettünk újólag felkérni egyletünk további

vezetésére. Ő azonban a törvényekre hivatkozott s nem fogadta el. (Mije volt ő és lesz örökre az Akad. Ifj. Olvasó-Egyletnek, azt e rövid egylet-életi jelentésben elmondani nem lehet. Ezzel bővebben fogunk elszámolni egy későbbi számunkban egy cikk keretében.) Az egylet legközelebbi, november 6-án tartott rendkívüli gyűlése nagy megilletődéssel vette tudomásul, emléket jegyzőkönyvileg megörökítette s egyben elhatározta, miszerint lépéseket tesz, hogy az egylet a Radácsi György nevérol neveztessek el. Ezek után az egylet egyhangulag Rohoska József theol. tanárt hívta meg a tanár-elnöki székbe, ki azt nagy örömnökre el is fogadta s bámulatos érzékkel mindeket ekesen és szép rendben vezet.

A Magyar Irodalmi Önképző-Társulat november hó 6-án tartotta Kukoró Ferenc volt társulati titkár elnöklése alatt alakuló közgyűlését. Ifj. elnök lett Kriston Antal, titkár Kukoró Ferenc, jegyző Hadar Gyula IV. é. theológusok, aljegyző Szabó Lajos, pénztárnok Illyés Bertalan III. é. theológusok, ellenőr Győr Imre IV. é. theol. A Társulat a tanárelnöki székre egyhangulag Marton János theol. tanárt kérte fel, ki az előző iskolai évben is oly szép jelét adta a Társulat ügyei iránt való érdeklődésének, buzgó szerelmének. December 13-án a Társulat szépen sikerült ülést tartott, melyen dicsőrethben részesült Szendrey László I. theol. egy verse s Illyés Bertalan III. é. theol. szép, komoly szavalata.

A „Hittanhallgatók Egylete“ november 15-én tartotta alakuló közgyűlését Nagy Béla theol. dékán elnöklete alatt, melyen tisztikara a

következőkben alakult meg. Ifj. elnök: Kriston Antal IV. é. theol.; alelnök-ellenőr: Illyés Bertalan III. é. theol.; titkár: Kukoró Ferenc IV. é. theol.; jegyző: Kovács László III. é. theol.; pénztárnok: Tóth Kálmán IV. é. theol.; könyvtárnok: Hadar Gyula IV. é. theol. Az állandó bizottság tagjai lettek: Osváth Zoltán IV. é., Cseh István III. é. Dósa Gyula II. é., Molnár Pál I. é. theológusok. Később a tisztikarban változás történt, amennyiben a lemondás útján megüresedett ifj. elnöki tisztségre az egyesület november 23-iki rendkívüli gyűlésén Györke István IV. é. theológust választotta meg egyhangulag.

Főiskolai Ifjúsági Egyesület. nov. 17-én alakult meg Matusz János elnöklete alatt: Elnök hivatalból: Matusz János főiskolai szenior, elnök hivatalból: Kriston Antal theologus-elnök, majd Györke István. A gyűlés által megválasztott tisztviselők: Györke István IV. hh. jegyző; Hadar Gyula IV. hh. pénztárnok; Szabó Lajos IV. ellenőr. Bizottsági tagok megválasztása után megalakította a gyűlés az „Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségét. Főszerkesztő hivatalból: Matusz János szenior; felelős szerkesztő: Kriston Antal IV. hh.; társ-szerkesztők: Győr Imre IV. és Illyés Bertalan III. hh. A kiadóhivatali főnökségre Kiss Pál IV. th.-t választotta meg az egyesület.

A Főiskolai Énekkar december első napjaiban számos órát tartott,

melyeken a régiiek gyakorlása mellett újabb darabok megtanulásával is öregbítette magát. December 5-én Putnokon Palugyay Lajos hősi halált halt 313 honv. hadnagy temetésén vett részt, nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a szívek viharja könnyekben és jajszókbán kitombolva magát elesituljon.

Az „Erdélyi Önképzőkör” november és december hónapokban a karácsonyi vakáció és közbejött akadályozó körülmények folytán csak négy ülést tarthatott. Azonban e négy ülést tartalmas műsorral volt összeállítva s szépen sikerült. A szavalatok közül különösen a Kovács Pál VII. oszt. t. és Bukoveczky József VI. oszt. t. szavolata tünt ki. Ügyes, talpraesett bírálatával: Joó Kálmán VIII. oszt. t. érdemelt dicséretes fokozatot. Megdicsérte a Kör Lánghy Árpád VII. oszt. t. eredeti versét és Molnár Endre VIII. oszt. t. monológiát. A Kör nyole: u. m.: humoreszk, novella, eredeti vers, műfordítás, fizikai, történelmi, magyar irodalmi és matematikai pályátelt tűzött ki.

Lorántffy vegyeskar. Minden dicséret- és elismerésre méltóan szerepelt november 8-án a sátoralja-ujhelyi ref. egyház templomi hangversenyén. A legkényesebb művészi izlést is kielégítő énekszámai nagyban előmozdították a hangverseny kedves, vallásos mélységét és sikerét. A december 15-én tartott Bathó-estélyből is kivett: a részét.

H I R E K.

Nagyszabású, felemelő ünnepélyben ülte meg a főiskola november 4-én a reformáció négyszázados évfordulóját. Délelőtt 10 órakor a városi templomban tartott istentisz-

telet után, d. u. 5 órakor kezdődött a tulajdonképeni emlékünnpély a tápintézet nagytermében. Az ünnepélyt a nyagyszámú érdeklődő közönség kezdte meg a Luther éne-

kével, mire következett dr. Buza László megnyitó beszéde. Ezután Rohoska József theol. tanár tartott tartalmas ünnepi beszédet „A folytonos reformáció“-ról. A 4. szám a főgimn. vegyeskaré volt, mely az ének arany tengerében fűrösztette a lelkeket, a Gulyás József főgimn. tanár által írt s H. Bathó János főisk. ének és zenetanár által megszénésített erőteljes, szép himnusz „Hatalmas Istenünk“ éneklésével. Ezután Tóth Kálmán theol. szavalta szép sikerrel Gulyás József „A reformáció emlékünnepén“ c. költeményét. Elragadó kedvességű és bájos mozzanatahoz ért az ünnepély, amikor Salacz Irénke és H. Bathó Lenke úrhölgyek énekelték harmónium kísérettel „Az utolsó gályarab“-ot, H. Bathó János dallamával. Ezután Illyés Bertalan theol. szavalta élénk figyelem és osztatlan tetszés közepett Baltazár Dezső „1917.“ c. költeményét. „A gályarabok éneké“-nek megható melódiái után, melyet a főgimn. vegyeskar énekelt, Elland József főgimn. igazgató mondott értékes bezáró beszédet. Az épületes, gazdag ünnepélyt a közönség rekesztette be a Himnusz eléneklésével.

Nov. 11-én Abonyi Gyula, a Nemzeti Színház nyug. művésze, volt pataki theologus jótékonycélú művészetet rendezett városunkban, melynek fényét Kiss Ferenc szavatai emelték Változatossá tették a műsort Abonyi konferálásai s két művésznő kellemes hangon előadott s izléssel összeválogatott magyar és német dalai.

Nov. 24-én a Népszínház nagy-hírű baritonistája, Pintér Imre, rendezett nagyszerű művészetét. Az est változatos műsorának fénypontjai Pintér soló enekei voltak. Ezenkívül aktuális tréfák, kuplák s bohóságok alkották a műsort.

Irodalmi értékű előadást hirdettet november 26-ra egy „művész“, akinek nevét csak azért nem írjuk ki, mert nem akarjuk megsérteni Abonyit és Pintért azzal, hogy színhámosokat említsünk velük egy időben. A közönség az előző esték szép sikerétől meghódítva, szép számmal jelent meg az előadásban, de amit látott, az megbotránkoztat. Mert nem rettenetes-e elnézni, mint tiporja lábbal a művészetet egy ripacs?

Jótékonycélú műkedvelőelőadást rendezett dec. 8-án a theol. akad. ifjúsága. Színrekerült: Herczeg Ferenc „A Dolovai nábob leánya“ c. színműve. A címszerepet Rácz Ilonka játszotta művészi izléssel s valóban művészi, elragadó játékával teljes összhangban állott a többi nő szerepek bájos alakítása. Padrah Sándorné úrnő mint Domaháziné, Polányi Micike mint Szentirmainé s Rácz Vica mint szobalány arattak nagy s zajos tetszést. A férfi szerepeket Tóth Kálmán, Kriston Antal, Illyés Bertalan, ifj. Rohoska József, Csizy Zoltán, Kukoró Ferenc, Szendrey László, Kovács László, Szabó Lajos és Pásztor Jenő játszották. A sugó szerepet Cseh István töltötte be a szereplők teljes megelégedésére. — A legnagyobb elismerés Dr. Rácz Lajosné úrnót illeti, aki őszinte buzgalommal s fáradhatatlan tevékenységgel munkálkodott mint rendező a nemes cél érdekében. Ez úton is háláját fejezi ki az ifjúság a nemes buzgalomért, ez odaadó munkáért, mert egyedül ennek köszönhető, hogy az előadás létrejött s precíz, kidolgozott jelenetekben gyönyörködhetett a közönség. — A tiszta jövedelem 600 korona, teljes egészében jótékony célra szolgált.

Kedves és tanulságos, a szívet épügy, mint az értelmet kielégítő

ünnepélyben volt részük azoknak, kik december 9-én d. u. 4 órakor a főiskola imatermében tartott felolvasó ünnepélyen részt vettek. Az ünnepélynek méltó nyitánya volt a „Karácsonyest“-nek (Szügyi) a VI. oszt. gimn. énekkara által való szépséges eléneklése. Ezután Harsányi István főgimn. tanár tartott alapos tanulmányról tanuskodó, tudós felolvasást „A reformáció hatása a magyar közművelődésre“ címen. Majd egy enivaló cukorbaba, egy IV. elemi iskolás kislányka: Nagy Vilike ejtette ámulatba a közönséget üde csengésű, szárnyaló, könnyed éneklésével, ki H. Bathó Lenke úrleány zongorajátéka mellett énekelte Reményi B.: „Testamentum“ c. költeményét. A szivekbe varázsolt gyönyörűséget csak fokozta Rác Vica úrleány, ki váltakozó csend és tapsvihar között ügyesen és nagy ráfermettséggel szavalt el egy pár kedves, háborús költeményt. Erre következett dr. Makkai Sándor theol. tanár minden várakozást felülmúló, mély fejtegetése „A kálvinizmus és a magyar lélek“-ről. „A worms-i kollokvium“-nak Kósa Szabó Pál főisk. alkönyvtárnok és Tóth Kálmán IV. é. theológus által való erőteljes, művészi előadása után a közönség éneke (Mennyben lakó én Istenem..) zárta be az ünnepélyt.

Öröm és üröm. Maximálták a karácsonyi szünidőt s az örömnapok december 15-től 1918. január 20-ig tartanak. Az örömnapok pedig (collokviumi idő) jan. 20-tól feb. 10-ig.

Bathó János főisk. ének- és zene-tanár jólsikerült hangversenyt tartott dec. 14-én a tápintézet termében. A gazdag műsor első pontja a vegyes kartól előadott Bathó—Hodossy „Harc dalok“ című dalszokor volt. Ezután Illyés Bertalan keltett általános derűtséget egy

ügyesen előadott monologgal. Majd Görgey Miklósné, Görgey Pubi és ifj. Rohoska József nagyhatású s művézzettel előadott énekes jelenete következett (Zerkovitz: Édes kedves apuskám). Ezután Hodossy Lilike és Tóth Kálmán dialogjában gyönyörködött a közönség. A legkiemelkedőbb pontok egyike Nagy Vilike énekes magánjelenete volt, melyet a közönség zajos tapsa és újrázása követett. Ifj. Rohoska József művészi éneke zárta be a műsor első szakaszát. A második szakasz elsőszámaként Rác Jenőné úrnő s Tóth Kálmán adták elő Bathó: „Két levél“ c. énekes jelenetét a közönség élénk tetszése közepette. Rác Jenőné úrnőnek művészi énekét kétszer is óhajtotta hallani a közönség. A nagysikerű darabot hegedűn kísérték: Bathó Lenke, Freifeld Böske, Kovács Pál, Malyáta Dezső, harmoniumon Győr Imre. Ezután Szendrey László víg és Tóth Kálmán komoly szavolata következett. Ezt követőleg Molnár Béla, Kovács László, Illyés Bertalan s Kukoró Ferenc tréfás négyese következett, a szereplőket Tüdös László kísérte zongorán s Győr Imre harmoniumon. Megújrázták. Ezután Kósa Szabó Pál szavalta el Szász K. „Angyal és ördög“ című versét, melyet Görgey Miklósné, Járnay Bözsike s Kriston Antal személyesítettek meg. Záradékkül a Loránty-énekkar adott elő egy Bathó-Hodossy-féle nagysikerű népdal egyveleget. Az énekszámokat H. Bathó Lenke az énekkarokat pedig Győr Imre kísérte zongorán, illetve harmoniumon. A fényesen sikerült estély tiszta jövedelme a hangverseny zongora-alap javára szolgál.

Bocsánat, hogy kedves olvasóink szíves figyelmét ennyire próbára tesszük. De hát mit szoktak ilyenkor

mondani? Háború van! De mit csűrjük-csavarjuk, nekünk még hozzá kell tennünk, hogy bizony sokszor várunk kell, míg gyűl egy kis „cipi“ a ládafiába.

Előfizetéseiket beküldték: Sárospataki Takarékpénztár 8 K, Hazay Ilonka 5 K, Gelb Lina 5 K, Pásztor Mariska 5 K (Sárospatak). Szöllősy József 5 K (Tolcsva). Fekete Istvánné 5 K (Tiszadob). Kez László 5 K (Rozsnyó) Horváth Lajos 5 K (Harctér). Janka Károly 5 K (Cigánd). Farkastalvi Farkas Géza 5 K (Rásony). Putnoky Pál 5 K (Tiszalúc). Özv. Szkárosy Gusztávné 5 K, Dr. Seress István 5 K, Tóth Margitka

5 K (Putnok). Németh Gizella 5 K (Kisvárdá). Dr. G. Nagy László 5 K (Budapest). Botos József 5 K (Parannya). Szombati Mihály 5 K (Tiszakürt). Hubay Mihály 5 K (Szilvásvárád). Izsák Imre 5 K (Vaján). Sütő Kálmán 5 K (Megyaszó). Boldizsár Bertalan 5 K (Jánd). Scholz Oszkárné 5 K (Vencsellő). Ifj. Igaz József 5 K (Ketesd). Ifj. Körössy István 6 K (Rahkeaszend). Jászay Mihály 5 K (Nagykapos). Csiky Annuska 5 K (Dubicsány). Tókos Irmuska 5 K (Csanádpalota). Kiss Mariska 5 K (Kassa). Sárközy Lajos 5 K (Korlát). Ablonczy Béla 10 K, Vécsy János 5 K (Petneháza).

Szerkesztői üzenetek.

Sz. A. Kassa. Jöjj, repülj a cikkel, édes öregem!

Sz. F. Miskolc. Köszönjük a kedves, szép sorokat. Emlékezzél meg rólunk minél többször. Üdv az öreg diáknak.

K. G. Ungvár. Kérdéses és értékes tanulmányod itt van. Többet róla levélben. A Te sikerült kettős énedet köszönjük. Engedj meg egy újabb eresztést.

G. N. L. dr B.-pest. Jól esnek a volt pataki diáknak s lapunk egykori társszerkesztőjének megszívlelendő, őszinte sorai. Szeretettel köszöntünk mindnyájan. Levélben mindenről.

Pataki Petőfi Igazán remek egy alkotás! Itt közöljük a valóban költői részletet:

„Óh! Délibáb! Te alföld tündérlánya!
Milyen szép vagy Te *holdvilágos* éjjel!
Midőn az égnek száz csillagsugára
Körülragyogja arcod szelid fényvel!“

Bravo, brovissinó! Most menj s vár az olympi kar!

K. M. Kassa. Én is üzennék valamit, a „főnök“ Privát üzeneteimre hallgatás a válasz! Irjon hát valamit a „főnök“-nek!

Vica. Minden Vica cica, de nem minden cica Vica! Ugy-e Vica! nem vica a?

Olvasóinkhoz. Tudomásunkra jutott, hogy lapunk 1—2 számát többen nem kapták meg, kiknek címeztünk. Kérjük kedves olvasóinkat, hogy nevezett kettős számunk elmaradását sziveskedjenek velünk tudatni.

HUNGARIA

mosó s vegytisztító intézet Spatakon.

Van szerencsém a m. t. közönséget értesíteni, hogy a Rákóczi-utcán a mai kornak teljesen megfelelő

vegytisztító intézetet

letemesíttem. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát, u. m. férfi és női ruhák, keztyűk, függönyök, szalagok, csipkék, nyakkendők és fehérneműek tisztítását. Kelme és ruhafestést minden színre elvállalok. A n. é. közönség b. pártfogását kérve, maradok tisztelettel

NEUMANN MÓR

mosó és vegytisztító intézete.
Gallérok rövid idő alatt készülnek. Szörme-tisztítás.

Koméniusz

mozgószínház Sárospatakon.

Tökéletes, szolid képek több világhírű cégtől, Gyönyörű vidékek, állatfajok, ipari telepek, természeti szépségek ismertetése minden előadáskor.

Kitűnő előadások!!

Minden 2-ik vasárnap 2 előadás. D. u. 4—6-ig és 8—10-ig. Belépti díjak: Zártszék 1-60 K, I-ső hely 1 30 K, II. hely 1 Kor., III. hely 70 fillér. Főiskolai, tanítóképezdei ifjak jögyei egy helytel magasabbra érvényesek. Gyermekek 10 éven alul 70 fillér. **AZ IGAZGATÓSÁG.**

Alapított 1890.

Alapított 1890.

Spitz Antal

órá- és ékszerész, Sárospatak.

Ajánlja dús raktárát mindennemű ékszerek, naszajándékok és elsőrendű zsebórák beszerzésére. — A nemes tanuló-ifjúságnak, lelkes, tanító uraknak árfelemlés nélkül előnyös részletfizetésre is.

Vidékre a legnagyobb készséggel választékot küldök. Javítások a legpontosabban eszközöltetnek. Kitűnő villany elemünk van!

Leghírnevebb vendéglő Sárospatakon

a

Feldmészter Hermané,

mely a mai modern igényeket teljesen kielégíti.

Izléses vendéghelyiség. Jó zamatú, ízes ételek, különféle hideg és meleg sülték. — Kiváló borok állandóan és olcsón kaphatók. — Kényelmes szállodai szobák.

1. Sárospatak – Nagycigánd – Perbenyik – Királyhelme											
Km.	1. 3. 5. 7.				Állomások	2. 4. 6. 8.				Km.	
	Mv. I—III. osztály					Mv. I—III. osztály					
	606	—	729	—	érk.	Sátoraljaújhely felől érkezik	—	757	1225	—	
	757	1225	915	—	↑	Szerencs	—	606	—	418	
69	660	918	520	—	↑	Sárospatak Máv. p. u.	—	806	100	630	0
68	558	116	518	—	↑	Sárospatak Eötvös utca	—	803	104	634	1
61	538	157	459	—	↑	Elágazás Kenézlő felé (1. 2.)	—	821	130	653	8
58	524	848	450	—	↑	× Rózsás (m. r. h.)	—	828	139	701	11
54	511	837	439	—	↑	× Szophomok (m. r. h.)	—	838	200	712	16
50	457	825	430	—	↑	× Györgyarló (m. r. h.)	—	847	210	721	19
45	441	811	416	—	↑	Tiszakarád —	—	902	232	736	24
43	434	805	410	—	↑	× Orszen (m. r. h.)	—	907	237	741	26
38	418	752	357	—	↑	× Pusztakarád (m. r. h.)	—	917	353	754	31
34	405	741	346	—	↑	× Erzsébetmajor (m. r. h.)	—	928	306	805	36
30	355	732	337	736	↑	Nagycigánd —	—	410	936	336	814
28	—	725	330	749	↑	× Kiscigándi tanya (m. r. h.)	—	415	941	343	—
22	—	711	317	732	↑	× Budahomok (m. r. h.)	—	428	954	400	—
20	—	704	310	725	↑	Zemplénricse —	—	436	1001	417	—
15	—	651	257	709	↑	× Monyha (m. r. h.)	—	447	1012	431	—
13	—	645	254	703	↑	× Órhegy (m. r. h.)	—	452	1017	437	—
11	—	639	245	657	↑	Zemplénagárd —	—	457	1023	448	—
4	—	622	228	635	↑	Perbenyik átrakó —	—	515	1041	508	—
4	—	620	226	631	↑	Perbenyik máv. p. u. —	—	517	1042	533	—
—	—	617	1105	—	↑	Csap felé	—	—	—	536	—
—	—	—	—	536	↑	Sátoraljaújhely felé	—	527617	1105	—	—
4	—	610	225	630	↑	Perbenyik máv. p. u. —	—	518	1043	538	—
—	—	600	215	620	ind	Királyhelme	—	528	1051	550	—

2. Sárospatak – Kenézlő.										
Km.	31. 33. 35.			Állomások	30. 32. 34.			Km.		
	Mv. I—III. oszt.				Mv. I—III. oszt.					
	811	—	915	érk.	Sátoraljaújhely felől érkezik	—	1225	—		
	757	—	808	↑	Szerencs	—	606	—	418	
17	750	418	715	↑	Sárospatak Máv. p. u.	—	610	130	530	
16	748	213	713	↑	Sárospatak Eötvös-utca	—	613	133	533	
9	728	254	654	↑	Elágazás Kenézlő felé (1. 1.)	—	632	152	552	
7	720	245	645	↑	× Vilmatanya (m. r. h.)	—	639	159	559	
5	715	240	640	↑	× Törökér (f. m.)	—	644	204	604	
4	711	36	636	↑	Szabolcsvissz	—	649	209	609	
0	702	227	627	ind.	Kenézlő —	—	657	217	617	

3. Perbenyik Máv. p. u. – Királyhelme.										
Km.	51.		Állomások	52.		Km.				
	Mv. I—III. o			Mv. I—III. o						
	1105	—	Csap felől érkezik	—	—					
	1101	—	Sátoraljaújhely —	—	—					
4	1053	—	érkezik Perbenyik Máv. p. u. —	—	140	4				
	—	—	indul Királyhelme —	—	150					

1. Az indulási és érkezési idők középeurópai időre vonatkoznak.
2. Az éjjeli időt este 600-tól reggel 559-ig az órák számjegyének vastag betűi jelzi.
3. Az X jelű megállóhelyeken a vonat csak fel- vagy leszálló utas jelentkezése esetén áll meg.
4. Aki jegy nélkül oly állomáson száll fel, ahol a jegyek eladása az állomás pénztáránál történik, a jegyen kívül egy koronás pótbjegyet, de legfeljebb a menetdíj kétszeresét tartozik megfizetni.
5. Első osztályú jegy helyett két III. osztályú jegy szolgáltat ki. **Az üzletvezetőség.**